

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Жаріков А. Ю.

Актуальність теми дослідження. Формування бюджету відіграє вагомий роль у системі державного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Результативність бюджетної політики визначається рівнем розвитку фінансово-бюджетних інститутів спрямованих на економічне зростання. Важливим є визначення економічної сутності та напрямів бюджетної політики як інструменту зростання економіки, запровадження дієвих бюджетних механізмів в умовах економічних перетворень.

Постановка проблеми. Бюджетна політика в умовах економічних перетворень має бути дієвим інструментом вирішення основних завдань соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та реалізації бюджетної політики доволі поширена в наукових дослідженнях. Це наукові роботи відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Ш. Бланкарта, П. Самуельсона, І. Чугунова, Т. Канєвої, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, А. Мазаракі, В. Макогон, В. Опаріна, М. Пасічного, О. Самошкіної, В. Федосова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. В умовах економічних перетворень важливим є формування та реалізації бюджетної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку країни. Доцільним є подальший розвиток системи планування та виконання бюджету, удосконалення бюджетного механізму в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Постановка завдання, мети дослідження. Основними завданнями дослідження є розкриття сутності формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень, основних напрямів удосконалення бюджетного механізму соціально-економічного розвитку країни, подальший розвиток системи планування та виконання бюджету в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Метою дослідження є розкриття теоретичних засад та удосконалення механізмів формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів та підходів наукового дослідження: системний, факторний, порівняльний, синтезу, узагальнення, наукового абстрагування та інші.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Розкрито сутність формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень; дістало подальший розвиток положення щодо системи планування та виконання бюджету в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Розвинуто теоретичні засади та удосконалено механізми формування та реалізації бюджетної політики соціально-економічного розвитку країни, визначено, що архітектура бюджетної політики має створювати інституційні умови функціонування бюджетного механізму з метою дієвого впливу на економічне зростання, всебічний розвиток суспільства, підвищення добробуту населення.

В Результати дослідження можуть бути використані в процесі формування та реалізації бюджетної політики.

Висновки відповідно до статті. Ефективне використання бюджетних коштів є однією з важливих проблем планування та виконання бюджету в умовах достатньо обмежених бюджетних ресурсів, і вагомим кроком щодо вирішення цього питання є удосконалення системи управління видатками бюджету, підвищення результативності їх використання. Бюджетний механізм соціально-економічного розвитку країни в умовах воєнного стану повинен передбачати ефективно і результативно досягнення економічних, соціальних і оборонних пріоритетів розвитку країни, що передбачає планування бюджетних видатків та результатів від використання бюджетних коштів.

Ключові слова: бюджет, бюджетна політика, бюджетний механізм, доходи бюджету, видатки бюджету, економічні перетворення.

BUDGET POLICY IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC TRANSFORMATIONS

Zharikov Anton

Relevance of the research topic. *The formation of the budget plays an important role in the system of state financial support for the socio-economic development of the country. The effectiveness of budget policy is determined by the level of development of financial and budgetary institutions aimed at economic growth. It is important to determine the economic essence and directions of budget policy as a tool for economic growth, the introduction of effective budget mechanisms in the conditions of economic transformations.*

Formulation of the problem. *Budgetary policy in the conditions of economic transformations should be an effective tool for solving the main tasks of the socio-economic development of the country.*

Analysis of recent research and publications. *The question of the formation and implementation of budget policy is quite widespread in scientific research. These are the scientific works of famous domestic and foreign scientists: Sh. Blancart, P. Samuelson, I. Chugunov, T. Kaneva, L. Lysiak, I. Lukyanenko, A. Mazaraki, V. Makogon, V. Oparin, M. Pasichnyi, O. Samoshkina, V. Fedosov and others.*

Highlighting unexplored parts of the general problem. *In the conditions of economic transformations, it is important to form and implement the budget policy as an effective tool for the socio-economic development of the country. Further development of the budget planning and execution system, improvement of the budget mechanism in conditions of limited budget resources is expedient.*

Setting the task, the goal of the research. *The main tasks of the study are to reveal the essence of the formation and implementation of the budget policy in the conditions of economic transformations, the main directions of improvement of the budget mechanism of the socio-economic development of the country, the further development of the budget planning and execution system in the conditions of limited budget resources. The purpose of the study is to reveal the theoretical foundations and improve the mechanisms of budget policy formation and implementation in the conditions of economic transformations.*

Method or methodology of research. *The article uses a set of methods and approaches of scientific research: systemic, factorial, comparative, synthesis, generalization, scientific abstraction and others.*

Presentation of the main material (results of work). *The essence of the formation and implementation of budget policy in the conditions of economic transformations is revealed; received further development of provisions regarding the budget planning and implementation system in conditions of limited budget resources. The theoretical foundations have been developed and the mechanisms for the formation and implementation of the budgetary policy of the socio-economic development of the country have been developed, it has been determined that the architecture of the budgetary policy should create institutional conditions for the functioning of the budgetary mechanism in order to effectively influence economic growth, comprehensive development of society, and increase the well-being of the population.*

Field of application of results. *The results of the research can be used in the process of formation and implementation of budget policy.*

Conclusions according to the article. *Effective use of budget funds is one of the important problems of budget planning and implementation in conditions of limited budget resources, and an important step towards solving this issue is the improvement of the budget expenditure management system of increasing the effectiveness of their use. The budgetary mechanism of the socio-economic development of the country in the conditions of martial law should provide for the effective and efficient achievement of the economic, social and defense priorities of the country's development, which involves the planning of budget expenditures and results from the use of budget funds.*

Key words: *budget, budget policy, budget mechanism, budget revenues, budget expenditures, economic transformations.*

JEL Classification: H61, H72, E50.

Актуальність теми дослідження. Формування бюджету відіграє вагомий роль у системі державного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Результативність бюджетної політики визначається рівнем розвитку фінансово-бюджетних інститутів спрямованих на економічне зростання. Важливим є визначення економічної сутності та напрямів бюджетної політики як інструменту зростання економіки, запровадження дієвих бюджетних механізмів в умовах економічних перетворень. Подальший розвиток системи планування та виконання бюджетів, що ґрунтується на принципах програмно-цільового методу, потребує удосконалення щодо посилення спрямованості бюджетного планування на кінцеві результати та підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Розвиток суспільства зумовлює необхідність відповідних інституційних змін у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу та підвищення ефективності бюджетної політики особливо в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим дослідження формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень є актуальним.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених з питань бюджетної політики можна назвати праці Ш. Бланкарта [1], П. Самуельсона [2], І. Чугунова [10-18], Т. Канєвої [10, 16], Л. Лисяк [3, 4], І. Лук'яненко [5], А. Мазаракі [10], В. Макогон [6, 17, 18], В. Опаріна [7, 9], М. Пасічного [8, 16], О. Самошкіної [12], В. Федосова [7, 9] та інших. В наукових дослідженнях визначається, що бюджетна політика передбачає узгодження цілей, механізмів, джерел формування та пріоритетів використання фінансових ресурсів державного сектора економіки в процесі планування та прогнозування, управління та контролю, забезпечує збалансування доходів і видатків бюджету, покращує якість і прозорість системи державного регулювання економіки [11]; під інституційним середовищем механізму бюджетної політики можна розглядати сукупність найбільш вагомих економічних, правових, суспільних та соціальних правил, які визначають межі впливу інструментів бюджетного регулювання на економічний розвиток країни [15]; одним з вагомих завдань на даному етапі розбудови фінансово-економічних відносин є розробка основних засад інституційної архітектури бюджетної системи, яка визначається сукупністю відповідних співвідношень між складовими цієї системи, механізмами їх оптимізації з метою впливу на динаміку показників економічного зростання [16].

Метою дослідження є розкриття теоретичних засад та удосконалення механізмів формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: розкрити сутність формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень, основні напрями удосконалення бюджетного механізму соціально-економічного розвитку країни, подальший розвиток системи планування та виконання бюджету в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано системний метод при розкритті сутності формування та реалізації бюджетної політики в умовах економічних перетворень. Метод порівняльний, узагальнення, факторний застосовано з метою визначення основних напрямів удосконалення бюджетного механізму соціально-економічного розвитку країни. Метод наукового абстрагування, синтезу використано при подальшому розвитку системи планування та виконання бюджету в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Результати дослідження. На сучасному етапі розвитку державних фінансів важливим є підвищення ефективності видатків бюджету як дієвого інструменту впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Економічна сутність ефективності державних видатків як складової системи бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку полягає у сукупності досягнутих результативних показників, що відповідають основним цілям та завданням бюджетних призначень з урахуванням обсягу здійснених видатків бюджету, дієвості інституційних перетворень розвитку суспільного середовища. Доцільним є удосконалення інституційних засад результативності бюджетної системи, у тому числі формування доходів бюджету з урахуванням виваженої податкової політики, ефективного планування та використання видатків бюджету, регулювання міжбюджетних відносин, управління державним боргом виходячи з циклічності економічного розвитку, стану державних фінансів, що сприятиме підвищенню динамічної збалансованості бюджету як вагомий інструменту розвитку соціально-економічних відносин країни. Запровадження показників ефективності у бюджетне планування потребує удосконалення не тільки механізмів фінансування, а й управління державним сектором економіки в цілому. Доцільним є удосконалення механізму посилення впливу держави на економічний розвиток шляхом переходу від управління видатками до управління відповідними результатами як складової програмно-цільового методу планування бюджету. Подальший розвиток системи планування та виконання бюджетів, що ґрунтується на принципах програмно-цільового методу, потребує удосконалення стадій бюджетного процесу щодо запровадження елементів середньострокового планування, посилення спрямованості бюджетного планування на кінцеві результати та підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів. Впродовж останніх років бюджетна політика не у достатній мірі забезпечувала економічне зростання країни на засадах інвестиційно-ін-

новаційного розвитку та структурно-інституційних перетворень. Одним із основних завдань бюджетного регулювання є упорядкування кількості бюджетних програм, зокрема шляхом складання головними розпорядниками бюджетних коштів плану діяльності на наступні за плановим два бюджетні періоди відповідно до середньострокових пріоритетів; розробки та затвердження паспортів бюджетних програм, складання звітів про їх виконання; здійснення управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень та проведення оцінки ефективності бюджетних програм, внутрішнього фінансового контролю за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Із метою посилення впливу бюджетної системи на соціально-економічний розвиток суспільства потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності витрачання бюджетних коштів, удосконалення міжбюджетних відносин, забезпечення якісного виконання бюджетів усіх рівнів, здійснення дієвого фінансового контролю. Таким чином бюджетна політика як інструмент державного регулювання суспільного розвитку є сукупністю фінансових відносин, інституційного забезпечення щодо формування та використання бюджетних коштів, спрямованих на досягнення фінансово-економічної збалансованості, результативності економічних перетворень.

Для досягнення достатнього рівня бюджетної результативності важливим є упорядкування та оптимізація кількості бюджетних програм, зокрема шляхом складання головними розпорядниками бюджетних коштів плану діяльності на наступні за плановим два бюджетні періоди відповідно до середньострокових пріоритетів; розробки та затвердження паспортів бюджетних програм, складання звітів про їх виконання; здійснення управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень та проведення оцінки ефективності бюджетних програм, внутрішнього фінансового контролю за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. З метою проведення збалансованої бюджетної політики важливим є забезпечення подальшого розвитку методологічних засад середньострокового бюджетного прогнозування та програмно-цільового методу планування видатків бюджету, посилення взаємозв'язку річного і перспективного бюджетного планування, застосування сучасних форм і методів управління бюджетними коштами, державним та місцевим боргом, зміцнення фінансової основи місцевих бюджетів, удосконалення системи державного внутрішнього фінансового контролю та посилення відповідальності учасників бюджетного процесу; посилення стимулюючої функції податкової системи та приведення її у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку. Пріоритети бюджетної політики повинні визначатися виходячи з циклічності економічного розвитку, стану державних фінансів та запасу стійкості бюджетної системи, на кожному етапі економічного розвитку існує необхідність обґрунтування та запровадження відповідних важелів бюджетного механізму. Бюджетна політика є динамічним інституційним процесом, який полягає в здійсненні сукупності відповідних форм взаємозалежностей та взаємовпливів економічних, правових, політичних, інституційних компонентів бюджетного простору та інституційного середовища суспільства у процесі формування бюджету й використання бюджетних коштів для досягнення стратегічних цілей і основних завдань розвитку суспільства. Бюджетна політика визначає можливості кількісного і якісного впливу системи бюджетного регулювання на економічне середовище [15].

Розвиток суспільства зумовлює необхідність відповідних інституційних змін у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу та підвищення ефективності бюджетної політики у системі державного регулювання економіки. Від якості та своєчасності прийняття рішень щодо управління державними фінансами залежить збалансованість бюджетної системи та результативність бюджетного регулювання. Досягнення середньо- та довгострокових цілей економічного розвитку держави знаходиться в залежності від ступеня врахування в бюджетній політиці особливостей інституційного середовища суспільства, тому інституційна архітектура бюджетної політики має передбачати поліпшення якісних характеристик бюджетних інститутів, які б сприяли розвитку соціально-економічної складової суспільства. Зазначене потребує удосконалення інституційного середовища економічного та бюджетного простору, підготовки відповідних інституційних змін. Важливим аспектом цих змін, який необхідно враховувати при формуванні адекватної інституційному середовищу бюджетної політики, є взаємопов'язаність інститутів, їх тісні взаємозв'язки створюють єдину інституційну систему; бюджетний простір у межах інституційної архітектури бюджетної політики є складовою національного інституційного середовища; зміна одного з інститутів без урахування зв'язків в інституційній системі може призвести до порушення збалансованості інституційного середовища. Запозичений із звичних умов інститут та впроваджений в динамічне середовище архітектури бюджетної політики може не дати очікуваного результату, що необхідно враховувати при здійсненні відповідних інституційних змін. До основних пріоритетів бюджетної політики розвинутих країн належать запровадження та підвищення якості середньострокового бюджетного планування; створення та удосконалення системи планування і моніторингу соціально-економічної результативності бюджетних витрат за допомогою якісних і кількісних індикаторів, як відносно бюджетів всіх рівнів, так і конкретних бюджетотримувачів, серед зазначених методів особливу роль

відіграє бюджетування, орієнтоване на результат, середньострокове планування видатків в умовах бюджетних обмежень; певне скорочення відомчих витрат, що створюватиме у розпорядників бюджетних коштів потребу в підвищенні ефективності діяльності. Бюджетна політика є однією з основних складових державного регулювання економіки країни, визначення бюджетної пріоритетності достатньо суттєво впливає на структурні перетворення у галузях економіки, соціальній сфері, рівень людського капіталу, конкурентноспроможність національної економіки. Вагомим чинником ефективної бюджетної політики є якість інституційного середовища, зміна якого відбувається у тому числі під впливом розвитку інформаційного потенціалу економіки. Архітектоніка бюджетної політики має створювати інституційні умови функціонування бюджетного механізму з метою дієвого впливу на економічне зростання, всебічний розвиток суспільства, підвищення добробуту населення. Інституційна структура бюджетної політики як важлива складова державного регулювання є ефективним інструментом соціально-економічного розвитку країни. Враховуючи, що економічна діяльність здійснюється у межах відповідної інституційної моделі, яка є сукупністю взаємопов'язаних інститутів, ефективна модель бюджетної політики має спиратися на інституційне середовище суспільства як систему основних економічних, соціальних, політичних, правових положень, що визначаються історією, традиціями, культурою країни. Створення відповідних інституційних умов для формування та реалізації ефективної бюджетної політики потребує використання адаптивної архітектоніки системи бюджетного регулювання, що сприятиме досягненню збалансованого та стійкого соціально-економічного розвитку держави [11].

З метою забезпечення макроекономічної стабільності, прискорення темпів економічного зростання та розвитку людського потенціалу вагомим завданням є розробка бюджетної стратегії, яка надасть можливість для обґрунтованого формування доходів та видатків бюджету, планування дефіциту бюджету та джерел його фінансування, управління державним боргом, визначення оптимального рівня бюджетної централізації, міжбюджетного регулювання. При цьому, посилення інтеграційних процесів актуалізує питання взаємоузгодження інструментів бюджетного регулювання. Забезпечення розвитку суспільних відносин передбачає створення необхідних умов для стимулювання довгострокового економічного зростання. Зазначене в значній мірі зумовлене успішністю вирішення питань щодо підвищення рівня дієвості бюджетної архітектоніки. Бюджетна політика має будуватися на основі науково обґрунтованої концепції розвитку бюджетних відносин у складі фінансової політики, спрямованої на створення умов для підвищення якості державних послуг, соціально-економічного розвитку країни та територій. Бюджетна система є ваговою складовою державного регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Становлення фінансових відносин відбувається в умовах трансформації економіки, яка є передумовою і одночасно об'єктом їх впливу. Виходячи зі стратегії розвитку економіки, пов'язаної з підвищенням рівня її ендогенної складової, необхідні відповідні інституційні зміни у системі фінансово-бюджетного регулювання економіки, що формується у певному інституційному середовищі та являє собою сукупність таких фінансово-бюджетних і економічних складових, як дохідна частина бюджету, видаткова частина бюджету, дефіцит бюджету, державний борг, податкове регулювання, міжбюджетні відносини, економічні процеси в країні, зовнішнє економічне середовище та взаємозв'язки між ними. Перетворення системи фінансово-бюджетного регулювання значною мірою пов'язано зі зміною інституційного середовища суспільства, складові фінансової політики удосконалюються з розвитком соціально-економічної сфери, економічної стратегії та характеризують адаптаційні можливості архітектоніки фінансової системи. Слід зазначити, що бюджетне регулювання впливає як одночасно, так і з лагами у часі на темпи соціально-економічного розвитку, а також на стійкість і збалансованість бюджетної системи. Основним завданням фінансового, у тому числі бюджетного регулювання, є забезпечення виконання завдань соціально-економічного розвитку держави та адміністративно-територіальних одиниць, однак при цьому важливою є підтримка передусім запасу стійкості бюджетної системи. З метою розробки і реалізації збалансованого фінансово-бюджетного регулювання протягом певного періоду бюджетна політика має визначатися виходячи з циклічності економічного розвитку, а також зі стану державних фінансів і запасу стійкості бюджетної системи, суттєве зменшення якого може призвести до ускладнень у проведенні ефективного бюджетного регулювання щодо позитивного впливу на економічне зростання. Інституційний підхід передбачає розгляд бюджетного регулювання як динамічної системи, що постійно вдосконалюється та адаптується до основних завдань соціально-економічного розвитку країни. Розвиток суспільства зумовлює необхідність відповідних інституційних змін у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу та підвищення ефективності бюджетної політики у системі державного регулювання економіки. Від якості та своєчасності прийняття рішень щодо управління державними фінансами залежить збалансованість бюджетної системи та результативність бюджетного регулювання. При формуванні бюджетної політики важливо виходити з необхідності забезпечення фінансової та соціальної стабільності, передбачуваність бюджетної політики є однією з основних складових макроекономічної стабільності. Державний бюджет має виступати в якості інструменту проведення структурних перетво-

рень, підтримки позитивних процесів у сферах економічної діяльності. Важливим є розуміння сутності бюджетної політики та зміст її механізму формування з метою комплексного вирішення завдань, що стоять перед державою у бюджетній сфері.

Висновки. Ефективне та результативне використання бюджетних коштів є однією з важливих проблем планування й виконання бюджету в умовах достатньо обмежених бюджетних ресурсів, і вагомим кроком щодо вирішення цього питання є удосконалення системи управління видатками бюджету в частині підвищення результативності їх використання. Основними завданнями при цьому визначено обґрунтування пріоритетів при розподілі бюджетних ресурсів, застосування принципів перспективного бюджетного прогнозування і планування; оптимізація бюджетних програм з урахуванням загальнодержавних пріоритетів та удосконалення методології оцінки їх результативності; впровадження системи контролю за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів, системи оцінки результативності бюджетних програм та діяльності розпорядників бюджетних коштів. Подальші напрями удосконалення бюджетного механізму соціально-економічного розвитку країни повинні передбачати: удосконалення підходів до оцінки результативності бюджетних програм та діяльності їх розпорядників щодо співвідношення бюджетних затрат, ефективності, кількісних і якісних характеристик галузевого продукту, а також оцінки кінцевого соціально-економічного ефекту від реалізації бюджетних програм у різних сферах суспільних відносин; визначення впливу видатків бюджету країни на показники функціонування і тенденції розвитку економічної, соціально-демографічної і оборонної сфер; удосконалення програмно-цільового розподілу бюджетних коштів між їх розпорядниками у різних галузях суспільних відносин на підставі їх планів з урахуванням критеріїв результативності і пріоритетності їх діяльності. Бюджетний механізм соціально-економічного розвитку країни в умовах воєнного стану повинен передбачати ефективне і результативне досягнення економічних, соціальних і оборонних пріоритетів розвитку країни, що передбачає перехід від планування галузевих бюджетних видатків до бюджетного планування галузевих результатів від використання бюджетних коштів у сферах суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки; пер. з нім. Київ: Либідь, 2000. 654 с.
2. Самуэльсон П. Э., Нордхаус В. Д. Экономика. 19-е изд.; пер.с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
3. Лисяк Л. Бюджетна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки України. *Modern Economics*. 2018. №9. С. 53–59.
4. Лисяк Л. *Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки. Автореф. Київ:НДФІ АФУ Міністерства фінансів України. 2010. 35 с.*
5. Lukianenko I. N., Dadashova P. A. Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5 (179). С. 295–307.
6. Макогон В. Д. Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2018. 364 с.
7. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 110–128.
8. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 440 с.
9. Fedosov V., Krysovaty A., Oparin V., Yukhymenko P. *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance*. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 2020. 447.
10. Державне фінансове регулювання економічних перетворень / І. Я. Чугунов, Т. В. Канєва та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 376 с.
11. Чугунов І. Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
12. Чугунов І. Я., Самошкіна О. А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2019. № 2. С. 103–121.
13. Чугунов І. Я., Ігнатенко А. Б. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання. *Фінанси України*. 2006. № 4. С. 3–14.
14. Чугунов В. І. Формування бюджету як інструмент суспільного розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 132–137.
15. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки : монографія / за заг. ред. І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
16. Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et. al. General editorship Chugunov I. *Scientific Route*. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.
17. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1, pp. 130–135.

18. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261.

References

1. Blankart Sh. (2000). *Derzhavni finansy v umovakh demokratii: Vstup do finansovoi nauky*; per. z nim. Kyiv: Lybid, 654 s. [in Ukr].
2. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D. (2015). *Ekonomyka [Economics]*. 19nd ed. (Trans.). M: Vyl'yams. 1360 p. [in Rus].
3. Lysiak, L. V. (2018). Biudzhetna polityka yak instrument zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy [Budget policy as a tool to ensure financial security of Ukraine]. *Modern Economics*, 9. 53–59. [in Ukr].
4. Lysiak L. (2010). *Biudzhetna polityka u systemi derzhavnogo rehuliuвання ekonomiky*. Avtoref. Kyiv: NDFI AFU Ministerstva finansiv Ukrainy, 35 s. [in Ukr]
5. Lukianenko I. H., Dadashova P. A. (2016). Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine. *Actual Problems of Economy*, 5 (179). 295–307. [in Eng.]
6. Makohon, V. D. (2018). *Biudzhetna stratehiia derzhavy [Budget strategy of the state]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 364 s. [in Ukr.].
7. Oparin V. M., Fedosov V. M., Yuxy`menko P. I. (2017). Publichni finansy` : g`eneza, teorety`chni koliziyi ta prakty`chna konceptualizaciya. *Finansy`Ukrayiny`*, 2. 110–128. [in Ukr.].
8. Pasichnyj, M. D. (2019). *Finansova polityka derzhavy [Financial Policy of the State]*. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics. 440 s. [in Ukr.].
9. Fedosov, V., Krysovaty, A., Oparin, V., Yukhymenko P. (2020). *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance*. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 447 s. [in Eng.]
10. *Derzhavne finansove rehuliuвання ekonomichnykh peretvoren / I. Chugunov, T. Kanieva ta in.; za zah. red. A. A. Mazaraki. K. : Kyiv.nats.torh.-ekon.un-t, 2018. 376 s. [in Ukr].*
11. Chugunov, I. (2021). *Biudzhetna stratehiia suspilnoho rozvytku [Budget strategy of social development]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 532 s. [in Ukr.]
12. Chugunov I., Samoshkina O. (2019). *Vydatky biudzhetu v systemi derzhavnogo rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy. Visnyk KNTEU*, 2. 103–121. [in Ukr.]
13. Chugunov I., Ihnatenko A. (2006). *Podatok z dokhodiv fizychnykh osib u systemi finansovo-ekonomichnoho rehuliuвання. Finansy Ukrainy*, 4. 3-14. [in Ukr.]
14. Chugunov V. (2019). *Formuvannia biudzhetu yak instrument suspilnoho rozvytku. Ekonomika ta derzhava*, 12. 132–137. [in Ukr.].
15. Chugunov, I. Ya. Kanieva, T. V. and Pasichnyi, M. D. (2018). *Biudzhetno-podatкова polityka u systemi rehuliuвання ekonomiky [Fiscal policy in the system of regulation of the economy]*, Hlobus-Press, 354 p. Kyiv, Ukraine. [in Ukr.].
16. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et al. (2018). *Budget policy of social development* Chugunov I. (Ed.). Scientific Route. Tallinn, Estonia 348 p. [in Eng.].
17. Chugunov I., Makohon V. (2020). *Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. No.1. pp. 130-135. [in Eng.].
18. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. (2019). *Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. Problems and Perspectives in Management*. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261. [in Eng.].

ДАНІ ПРО АВТОРА

Жаріков Антон Юрійович,

аспірант кафедри фінансів

Державного торговельно-економічного університету, м. Київ.

ORCID ID: 0000-0002-7690-8459

DATA ABOUT THE AUTHOR

Zharikov Anton,

postgraduate student of the department of finance

of the State University of Trade and Economics, Kyiv.

ORCID ID: 0000-0002-7690-8459